

Sotsiaalne avatus HEAS ALGUSES

Hea Alguse lasteaia põhieesmärk on avatud demokraatliku ühiskonna loomine, mis õpetab lastele vajalikke sotsiaalseid oskusi, oskust suhelda teiste inimestega erinevates sotsiaalsetes keskkondades nii, et see oleks teistele vastuvõetav ja ennast kui isiksust arendav.

Lugema ja kirjutama õpetamise kõrval (see on ju lastevanemate jaoks nii oluline!) peame lasteaia rolliks sõbralikkuse ja hoolivuse kasvatamist. Väärtuskasvatus ongi saanud osaks laste igapäevategevustes, sest inimese elutee edukus sõltub suuresti väärtushoiakutest – enesehinnangust, õppimise tähtsusest, suhtlemisoskusest jne.

Kõige tähtsam laste mõjutaja lasteaias on õpetaja. Väga oluline on õpetaja isik ja tema väärtushinnangud, millesse ta usub ja mida ta edasi tahab anda. Sageli ei mäletata hilisemas elus, mida keegi õpetas, vaid kas ta oli hea tädi, võttis sülle, ei sundinud sööma, kandis ilusaid siniseid sukki jne. Kui rühma õpetaja on mõistmise, lugupidamise ja hoolitsusega lastele eeskujuks, siis on see kindlaks aluseks laste omavaheliste suhete arenguks. Ka töötajate omavahelised head suhted on eeskujuks lastele ning lisatöötaja olemasolu rühmas võimaldab lastega teha palju individuaalset tööd. Töö väikestes rühmades annab lapsele võimaluse üksteisega loomulikult suhelda, probleeme lahendada, teha otsuseid, saada iseseisvamaks ja harjutada eneseväljendamist. Alles hiljuti küsisime seoses teemaga “Sõbrad koos, mänguhoos”, kas ja kuidas nad on sõpru aidanud. Vastused olid väga erinevad: aitasin sõbral mänguasju koristada, andsin sõbrale käe ja aitasin ta laeva peale, aitasin sõbrale jopet selga, aga ma ei saanud hakkama (enese kriitiline), hoolitsen loomade eest – annan süüa ja viin jalutama (PESUKARU). Eneseväljendamist saavad lapsed usinalt kasutada ka hommikuringis, millega alustame igat päeva omatehtud luuletusega, mis on sellel aastal niisugune:

PLIKS – PLAKS, PLIKS - PLAKS
UNI SILMIST LÄKS.
LASTEAEDA TULIN MA
SÕPRADEGA MÄNGIMA.
PAHA TUJU JÄTSIN MAHA
KURI OLLA MA EI TAHA.
MA EI OLE JONNIPUNN, VIRIPILL
EI NÄNNIPUNN.
OLEN RÕÕMUS, VIRK JA KRAPS
PÄHKLIPUREJA RÜHMA LAPS.

Veel õpime hommikuringis üksteist kuulama, andma kaaslastele tagasisidet ja hinnangut nii oma kui ka kaaslaste tegemistele ning käitumisele.

Väärtustele tuginevat kasvatust toetavad ühiselt kokkulepitud reeglid, kokkulepped või tavad. Nt. toas räägin vaikselt, õues võin hõisata. Sama võib esitada riimina: räägin vaikse häälega, siis on parem kuulata.

Lõunaajal magan, mõtlen või unistan või... ja kui käes on unetukk, olen voodis vait kui sukk.

Lapse väärtushinnangutele pannakse põhiline alus kodus, mis on tugevalt seotud vanemate väärtushinnangutega. Iga pere on oma nägu. Ka meie lasteaias on pered

väga erinevad: üksikisa 3 lapsega, puudega, usklikke ja muukeelseid. Lapsele on pere liikmed suureks eeskujuks ja nende hoiakuid ning käitumist matkitakse. Pere väärtused võivad erineda lasteaia omadest, seetõttu tuleks peredega arutada ja täpsustada, mida lapse arengu suunamisel tähtsustada, millised on pere ja lasteaia **ühised** peamised väärtused ning kasvatamise ja õpetamise alused.

Juba lasteaeda tulles tutvustame lapsevanemaid lasteaia tööpõhimõtete ja selgitame välja ning kaardistame nende ootused. Seoses lasteaia väärtusprojektiga jagasime lastevanematele ankeedid küsimusega: **MILLISEID VÄÄRTUSI PEATE OMA LAPSE KASVATAMISEL KÕIGE OLULISEMAKS?** Tulemused: ausus, viisakus, teistega arvestamine, sõbralikkus, hoolivus, mis on põhiliselt sotsiaalsed väärtused. Meie küsitlus näitas, et muretsemiseks pole põhjust. Ometi näitab igapäevaelu, et vanemad pole sageli parimaks eeskujuks ning tänapäeva pereväärtused erinevad traditsioonilistest pereväärtustest. Nt kõnnib lapsevanem üle ilumuru, laps järgi. Lapsevanem lapsele: “Üle muru kõnnivad ainult eeslid ja neil kasvavad pikad kõrvad.”

Inimlike väärtustega on võimsalt konkureerimas raha, võim, ahnus, kadedus ja vägivald. Tänapäeval näib olevat suur väärtus rahal, raha peetakse mõjukuse sümboliks ning selle olemasolu muudab sotsiaalse tõrjutuse või füüsilise valu väljakannatamise kergemaks. Ka lapsi lohutatakse uute mänguasjade või kommidega. Et lapsel oleks võimalik edukalt suhelda eakaaslastega, tuleb tal esmalt aidata aru saada iseendast. Lapse mina ehitub suheldes nii täiskasvanute kui eakaaslastega st. nende arvamuste põhjal. Varase enesehinnangu iseärasuseks on absoluutne iseloom – nad arvavad et kõik teised mõtlevad samamoodi nagu temagi. Neljandaks eluaastaks kujuneb välja suurem osa minapildi alusraamistikust ja alles kooliikka jõudes hakkab laps end, oma toiminguid ja tegemisi võrdlema eakaaslastega. Oskus võrrelda end teistega on õige enesehinnangu aluseks. Adekvaatse minapildi kujunemine loob eeldused tolerantsuse ja empaatiavõime arenguks, mis omakorda muudab turvalisemaks lapse teekonna täiskasvanuikka.

Eesti on saanud koduks eri nahavärviga ja erinevatest kultuuridest pärit inimestele. Halli pead austama, nõrgemat abistama, erisustega arvestama, ka märkama, mõistma ja toetama õpitakse lapseas.

Kõige rohkem soovisid eestlased oma lastele õnne, tervist ja tarkust ja sedasama soovin ma ka teile!

Pärnu Lasteaed Päikesejänku
vanemõpetaja Milvi Vilberg